

Plukovník František Kryštof:

Skupina těžkého dělostřelectva v útočném boji.

Těžkého dělostřelectva lze použítí různým způsobem. Použití nabývá značnějšího rozsahu obzvláště za útoku na mocně vybudovanou posici, kdy na přípravu útoku je tolik času, že můžeme na frontu dopravit i v palebných postaveních umístit i děla největších ráží.

Útok na silně opevněnou posici nebude však obvyklým způsobem boje v našich poměrech. Prostudování této otázky je sice velmi zajímavé, ale nikterak tak naléhavé, jako důkladné probrání a vysvětlení činnosti skupiny těžkého dělostřelectva, sestavené účelně pro normální případ použití v pohybné válce, t. j. pro útok na nepřítele v přechodné obraně. Skupina těžkého dělostřelectva je nejúčelněji sestavena pro pohybnou válku, obsahuje-li dělový materiál, který se dá poměrně rychle umístit a který má takové vlastnosti, aby mohl zesílit a prodloužit normální činnost organického divisiho dělostřelectva. Těmto požadavkům vyhovují jediné těžké houfnice a 15cm kanony.

Protože velitelé divisiho dělostřelectva a někdy i velitelé dělostřeleckých skupin budou dosti často nuceni, aby disponovali těžkým dělostřelectvem, aneb aspoň aby s ním společně pracovali, musí si osvojit určité znalosti o zvlátnostech této zbraně, o jejích potřebách a o její výkonnosti. Účelem tohoto pojednání je podat na konkrétním příkladě názorný a podrobný obraz o tom, jak se těžké dělostřelectvo posunuje na frontu, jak se rozvinuje a jak si počíná v boji.

Námět.

(Mapy 1:75.000 Polička—Jevičko—Velké Meziříčí—Boskovice.)

I. Všeobecná situace.

U Jihlavy bojuje nerozhodně III. vlastní armáda a v prostoru Polička postupuje na západ gros II. armády, jejíž bok je chráněn 6. divisi všeobecně na čáře Vlachovice—Nové Město—Hodiškov.

Nepřítel před frontou 6. divise zastavil marné dvoudenní útoky a přešel do obrany. Zdá se, že ponechal na frontě asi 1 divisi a že všechny ostatní síly stahuje, aby jich patrně použil na některé jiné části bojiště.

6. divise dostala 21/2 rozkaz, aby 23/2 podnikla útok na nepřátelské postavení ve všeobecném směru Nové Město—Nové Veselí. Pro útok jsou k dispozici tyto posilové prostředky:

13. pěší brigáda,

2. jezdecká brigáda (3 pluky a 1 oddíl jízdního dělostřelectva), hraničářský prapor 7,

velitelství děl. pluku 53, I. a II. oddíl 53,

velitelství děl. pluku 302, I. a II. oddíl 302 (oba oddíly 15 cm houfnic po 3 bateriích),

oddíl I./301. (2 baterie 15 cm kanonů po 2 dělech),
balonová rota,
zvukoměrná rota,
pozorovací letka 1 a 2.

II. Zvláštní situace.

Děl. pluk 302 je ubytován 21/2 v Olešnici (Oels), kde je také SV. II. armády. Velitel děl. pluku 302 byl povolán k veliteli armády a ve 20 hodin dostal rozkaz k přesunu.

I. část: Přesun těžkého děl. pluku.

1. Co má kromě obvyklých ustanovení obsahovat rozkaz vyššího velitele k přesunu těžkého dělostřelectva?

Volbu pochodové osy přenechává obvykle vyšší velitelství veliteli těžkého dělostřelectva, avšak poskytuje mu co možná informace o stavu cest, které mají pro přesun význam. To je zvláště důležité v našem případě, neboť jde o přesun v zimě v hornatém terénu, kde těžké dělostřelectvo může se dostat kupředu jediné po silnicích, které jsou stále udržovány v sjízdném stavu. Při jízdě do příkrého kopce po umrzlé a ujeté silnici je nutno traktor přidržovat, a nestačí-li ani protiklouzací prostředky, ani není možno použití navijáků, je nutno traktory i táhnouti mužstvem (30—40 mužů pro každou dopravní jednotku), na což obsluha děl nestačí a musí tedy vyšší velitelství zajistiti těžkému dělostřelectvu výpomocné pracovní jednotky (pracovní roty, etapní útvary a podle potřeby i pěchotu).

Za těchto okolností měl by armádní rozkaz k přesunu zníti asi takto:

„Pro akci 23/2 podřizuje se 6. divisi:

děl. pluk 302,

balonová rota,

zvukoměrná rota od 20 hod. dne 21/2 v Olešnici a

oddíl I./301. od 18 hod. dne 22/2 v Jimramově (Ingrowitz).

Podle dohody sjednané s velitelstvím 6. divise přesune velitel děl. pluku 302 veškeré uvedené jednotky co nejrychleji do těchto míst:

velitelství děl. pluku 302 a zvukoměrnou rotu — Olešná

1 oddíl — Zvole

1 oddíl — Vojtěchov

balonovou rotu — Domanínek (záp. od Bystřice),

I./301. přímo do palebných postavení vyhledaných dělostřeleckým plukem 302.

Další rozkazy v SV. 6. divise v Olešné.

Silnice z Olešné do Bystřice přes Rovečín i přes Prosetín udržují armádní útvary v sjízdném stavu. Cesty od Bystřice na západ udržuje divise.

Na výpomoc pro dopravu dělových jednotek z Olešnice do Bystřice je určen etapní prapor 63 v Olešnici. Potřebný počet pracovních rot k další dopravě dodá místní velitelství v Bystřici.“

2. První opatření, které velitel děl. pluku 302 učiní na základě armádního rozkazu pro přesun:

Velitel nařídí nejdříve pochodovou pohotovost všech podřízených jednotek ubytovaných v Olešnici a vydá přípravný rozkaz k pochodu, který bude obsahovat:

- a) složení kolon a úpravu velení,
- b) seřadiště pro každou kolonu,
- c) nařízení k průzkumu.

Teprve potom sestaví a vydá definitivní rozkaz k pochodu.

3. Složení kolon a úprava velení.

Před nastoupením každého pochodu rozdělují se vozidla těžkého dělostřelectva zásadně na 2 části neboli kolony, a to tak, aby každá kolona obsahovala vozidla stejné pochodové rychlosti.

V „lehké koloně“ jsou sdruženy veškeré nákladní automobily a v „těžké koloně“ veškeré traktory, t. j. traktory dělové i záložní a pojezdové dílny.

Kolony mohou pochodovati v jednom proudu nebo v několika proudech podle toho, kolik silnic je k dispozici. Čím více proudů, tím rychleji se dostane jednotka kupředu. Lehká kolona může po dobrých silnicích pochodovati bez předchozího průzkumu, kdežto pro těžkou kolonu musí se cesta vždy napřed prozkoumati.

Protože v našem případě je známo, že z Olešnice do Bystřice vedou 2 silnice, které jsou udržovány v sjízdném stavu, rozdělí velitel lehkou kolonu již od počátku na 2 přibližně stejné proudy. — Lehká kolona pluku jest již sama o sobě značně veliké těleso (na 100 nákladních automobilů), a přidáme-li ještě zvukoměrnou a balonovou rotu, zvětší se nám pochodový proud asi na 120 vozidel. Je jistě nasnadě, že by se tak dlouhá kolona dala velmi těžko ovládati, kdyby měla pochodovati po jedné silnici, při čemž by délka pochodového proudu činila nejméně 5 km.

Nejlépe rozdělíme lehkou kolonu tím způsobem, že každý proud bude obsahovat lehkou kolonu jednoho oddílu, ke které se připojí velitelský plukovní odřad a buď balonová nebo zvukoměrná rota.

Těžká kolona pluku (celkem 32 traktorů, z nich 24 dělových) může pochodovat až do Bystřice v jednom proudu, a to po silnici, o které se zjistí, že je lepší.

Po ukončení pochodu se jednotky ubytují a proto není třeba, aby velitelé oddílů a baterií odjeli před svými jednotkami do vykázaných prostorů. Nejlépe bude, ponecháme-li u každé lehké kolony 1 velitele oddílu jako velitele. Protože je třeba, aby u kolony byl také nějaký odborný pomocník velitele, ponechá si každý velitel oddílů oddílového automobilního důstojníka. Velitelé baterií uplatní se dobře, zůstanou-li u lehkých kolon svých baterií.

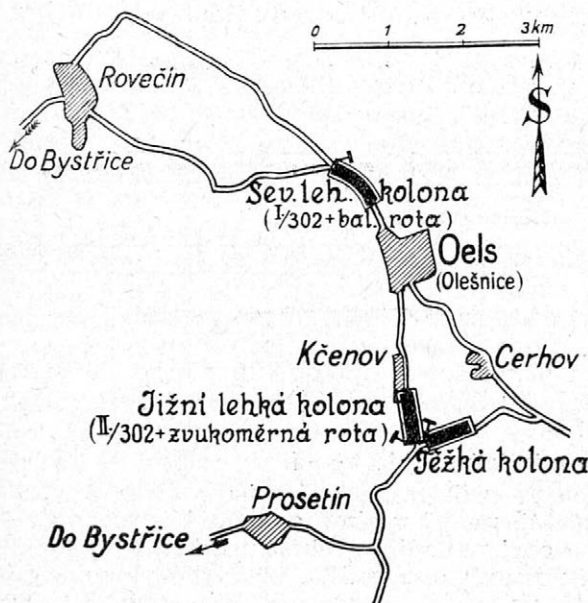
K vedení těžké kolony za noci, v horách a v zimním období bude zapotřebí hodně odborníků, a proto je dobře, svěříme-li velitelství celé těžké kolony pluku některému zkušenému veliteli baterie a jemu přidáme plukovního automobilního důstojníka jako pomocníka. Ostatně můžeme i tohoto automobilního důstojníka určití přímo jako velitele plukovní těžké kolony. Velitelem každé oddílové těžké kolony stane se automaticky nejstarší 1. důstojník.

Mimo to u každé baterijní těžké kolony zůstanou jako odborníci automobilní důstojník baterie a automobilní rotmistr.

4. Seřadiště.

Seřazení kolon nelze provádět v tak malé osadě, jako je Olešnice. Kolony je nutno navléci na pochodovou osu čelem u vhodně voleného průchodiště tak, aby zadní vozy nestály v osadě a neztěžovaly cirkulaci. Za průchodiště pro severní lehkou kolonu hodí se nejlépe rozcestí u Lamberg a pro jižní lehkou kolonu rozcestí silnice jižně od Kčenov.

Volba průchodiště pro těžkou kolonu není snadná, neboť směr pochodu těžké kolony je závislý na výsledku průzkumu. Velitel nemůže vědět předem, zdali použije severní nebo jižní silnice a proto musí pro těžkou kolonu zvolit takové seřadiště, aby se mohla dát v pohyb buď tím neb oním směrem. V našem případě toho dosáhne, jestliže pošle těžkou kolonu přes Cerhov a zastaví ji čelem na východ od rozcestí silnic jižně od Kčenov. (Viz náčrt.)

5. Pochodová sestava.

Pochodovou sestavu nařídí velitel kolony a velitel útvaru jen tehdy, má-li pro to zvláštní důvody.

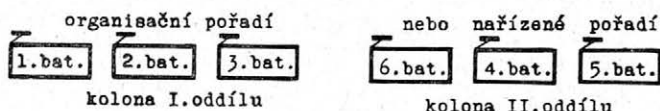
Oddílové lehké kolony mohou se řadit:

- a) po bateriích v organizačním anebo nařízeném pořadí,
- b) po odřadech v zájezdovém nebo v nařízeném pořadí.

Těžké kolony se řadí jen po bateriích v organizačním anebo nařízeném pořadí.

Protože naše předpisy těchto ustanovení neobsahují, je nutno podati bližší vysvětlení.

Řadění po bateriích znamená, že v těžké nebo lehké koloně následují za sebou sdružená vozidla jednotlivých baterií, na př.:

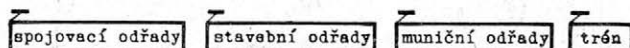
Řadění lehké kolony po odřadech se provádí tak, že se svazky baterií trhají a vozidla stejného určení sdružují v celky (odřady), které následují za sebou v určitém pořadí.

Zájezdové pořadí je takové pořadí, v jakém lehká kolona obyčejně provádí zájezd do palebných postavení, t. j. vozidla jsou seřazena v koloně podle toho, jak jich postupně velitel baterie potřebuje.

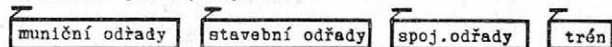
Řadí-li se kolona po odřadech, je zájezdové pořadí pořadím normálním a není třeba je zvláště nařizovat. Pořadí musí naříditi velitel jen tehdy, chce-li mít odřady jinak uspořádány než v pořadí zájezdovém.

Příklad lehké oddílové kolony sdružené po odřadech:

a) v zájezdovém pořadí:

b) nařízeném pořadí, na př.:

Baterijní lehké kolony se řadí jen po odřadech, není-li nic jiného nařízeno.

V našem případě není předvídan zájezd do pal. postavení po ukončení pochodu, nýbrž ubytování a proto se nejlépe hodí pořadí po bateriích.

6. Technické zajištění.

Víme sice, že příkázané silnice jsou udržovány, ale přes to nezbývá opatrnosti, neboť v zimě a v horách mohou se přece jenom místy vyskytnouti nahodilé překážky (hlavně závěje). Z toho důvodu je dobře, postará-li se velitel každé lehké kolony (zvláště má-li kolona vyrazit na pochod bez průzkumu) o technické zajištění. Nejlépe je, vytvoří-li jakýsi předvoj ze stavebních odřadů, na jejichž vozech je umístěno pracovní mužstvo. Stavební odřady pod velením některého důstojníka pochoduji na určitou vzdálenost před kolonou a odklízují překážky.

7. Průzkum cest.

Na základě zpráv, které velitel o silnicích dostal od vyšších velitelství, rozhodne se pustit lehké kolony na cestu bez průzkumu po 2 pochodových osách. Těžkou kolonu nelze však vypravit bez předchozího průzkumu. Velitel musí dát zjistiti v našem případě, která pochodová osa je pro těžkou kolonu vhodnější. Velitel nebude se zdržovati podrobnostmi, nýbrž prostě nařídí velitelům oddílu.

aby každý z nich dal provést průzkum vlastní pochodové osy a výsledek průzkumu dodal veliteli těžké kolony.

Protože je cesta dlouhá, nebylo by radno, aby se průzkum celé cesty prováděl nepřetržitě, protože by těžká kolona musila příliš dlouho čekat na zprávy. Nejlépe je, rozdělí-li velitel oddíl průzkum na 2 období a dá prozkoumati nejdříve úsek Olešnice—Bystřice a pak teprve cestu další. Průzkum musí umět provést kterýkoli řadový důstojník, obvykle však je to úkolem pátrací hlídky, která má osobní auto jako dopravní prostředek. Velitel oddílu může dát vykonat průzkum různým způsobem, ale nejrychlejší a nejpraktičtější řešení bude:

vyslat 2 hlídky; jedna hlídka provede průzkum trati Olešná—Bystřice a vrátí se na seřadiště těžké kolony, aby podala zprávu o výsledku průzkumu; druhá hlídka odjede přímo do Bystřice a provede průzkum odtud až do konečné stanice, pak se vrátí do Bystřice a vyčká příjezdu velitele těžké kolony.

8. Taktické zajištění.

Pochod se koná daleko od nepřítele a je proti přepadení dostatečně zajištěn jednotkami na frontě. Je však nutno chránit se proti pozemnímu a leteckému pozorování. Až do Bystřice je možno povolit použití malých světel, neboť tato část cesty se vymyká pozemnímu pozorování. Ostatně světla budou zhasnuta, jakmile bude hlášen letoun anebo bude-li jasná měsíční noc. Zato však na trati od Bystřice na západ musí být použití světel zakázáno.

9. Časová kalkulace.

a) Odjezd lehké kolony z průchodiště.

Vydání rozkazu, nástup mužstva, naložení, nalití vody do chladiců, natočení motorů a vyjetí z parkoviště: 45'—1 hod.

Výjezd z osady, cesta na seřadiště, seřazení kolony a prohlídka aut: nejméně 30'.

V nejlepším případě bude moci čelo lehké kolony projeti průchodištěm za 1½ hod. od vydání armádního rozkazu k pochodu, tedy asi v 21 hod. 30 min.

b) Odjezd těžké kolony z průchodiště.

Těžká kolona, která na přípravu potřebuje více času, odjede z parkoviště teprve po odjezdu lehké kolony, t. j. asi v 21 hod. Vzdálenost na průchodiště je asi 5 km. Vezmeme-li v úvahu všechny nepříznivé okolnosti (noc, sníh, vyjíždění z osady, srážení kolony na seřadišti, prohlídku traktorů před vyražením), dojdeme k závěru, že těžká kolona bude potřebovat asi 2½ hod., nežli bude připravena k vyražení na průchodišti, t. j. asi ve 23 hod. 30 min. Poněvadž však okamžik vyražení je závislý na tom, kdy velitel těžké kolony dostane hlášení o výsledku průzkumu, musíme napřed zjistit, jakou dobu si průzkum vyžádá. V úvahu bereme ovšem jen průzkum do Bystřice, neboť hlášení o stavu této pochodové osy postačí, aby mohla kolona nastoupiti pochod.

Za základ pro kalkulaci musíme vzít hlídku, která má delší a obtížnější cestu (severní přes Rovečín). Trať do Bystřice je asi 19—20 km dlouhá, na cestě jsou četné zatáčky, stoupání, 8 mostů a několik

propustek. Průzkum si vyžádá dosti času. Na cestu možno počítati 1 hod. a na průzkum vlastní rovněž tolik. Zpáteční cesta dala by se urazit rychleji, kdyby nebylo toho, že hlídka bude zdržena lehkou kolonou, která v této době projíždí stejnou cestou.

c) Trvání pochodu.

Z Olešnice do ubytovacích prostorů jednotlivých oddílů je asi 26 km. V zimě, v noci a v horách budeme spokojeni, dosáhne-li lehká kolona průměrně 6 km za hodinu, počítaje v to zastávky. (Normálně by ovšem bylo možno dosáhnouti za noci i rychlosti 8 km.) V našem případě bude záhodno naříditi zastávku před Bystřicí, aby se kolona mohla sraziti dříve, než počne projížděti městem. Za těchto okolností se dostane čelo lehké kolony do cílové stanice asi za 4½ hodiny, t. j. asi ve 2 hodiny ráno 22/2.

Těžká kolona, i když pojede kratší cestou (jižní přes Prosetín), bude potřebovati mnohem více času. Normálně může těžká kolona dosíci v noci průměrné rychlosti asi 4—5 km za hodinu, nikoli však za takových poměrů, jaké panují v našem případě. Aby se těžká kolona dostala do svítání na místo určení, musila by jeti průměrnou rychlostí asi 3 km za hodinu, a to se jí jistě nepodaří. Budeme rádi, neklesne-li průměrná rychlost pod 2 km za hodinu a dostanou-li se těžké kolony na místo dopoledne 22/2., využívajíce ranní mlhy, pokrytosti terénu a maskování vozidel (nabílené maskovací plachty).

10. Ukázka rozkazu velitele těžkého pluku a velitele oddílu k pochodu.

Dělostřelecký pluk 302.

Čj.

SV., 21/2, 21 hod.

Mapy 1:75.000.

Rozkaz velitele dělostřeleckého pluku 302 pro přesun.

(Potvrzení a doplnění rozkazů vydaných od 20. hod. do 20. hod. 30 min. dne 21/2.)

1. Dělostřelecký pluk 302, balonová a zvukoměrná rota přesunou se dnes na západ do oblasti 6. divise, které se podřizují pro pozdější útočnou akci.

SV. divise v Olešné.

2. Cíl přesunu. Ubytování po skončeném pochodu v prostoru 6. divise.

3. Složení kolon a velení.

a) Lehká kolona I./302. a bal. rota pod velením velitele I./302. shromáždí se ihned čelem u rozcestí Lamberg.

b) Lehká kolona plukovního velitelství, II./302. a zvukoměrná rota pod velením velitele II./302. čelem sev. u rozcestí silnic u Kčenov.

c) Těžká kolona pod velením plukovního automobilního důstojníka odjede přes Cerhov a shromáždí se čelem na východ od rozcestí silnic u Kčenov.

4. Pochodová osa.

Severní lehká kolona: Společně přes Rovečín a Vír a do Bystřice; dále I./302. přes trig. 618 do Vojtěchova; bal. rota do Domanínku;

Jižní lehká kolona: společně přes Prosetín a Lešenovice do Bystřice; dále kolona pl. velitelství a zvukoměrná rota do Olešné; II./302. přes Botkov do Zvole.

Těžká kolona společně do Bystřice buď přes Vír anebo přes Prosetín; dále samostatně I./302. do Vojtěchova a II./302. do Zvole.

5. Provedení pochodu.

Vyrazení lehkých kolon ihned po seřadění; vyrazení těžké kolony ihned po hlášení o výsledku průzkumu cest do Bystřice.

Za pochodu do Bystřice možno občas použití malých světel; od Bystřice světla zhasnout.

Nebude-li možno provést přesun těžké kolony do konečné stanice do rána tak, aby zůstal utajen nepřátelskému pozorování, zůstane kolona v Bystřici nebo na jiném příhodném místě a vyžádá si další rozkazy.

6. Průzkum.

Každý oddíl prozkoumá vlastní pochodovou osu pro těžkou kolonu. Hlášení o cestě do Bystřice dodat na seřadiště těžké kolony, hlášení o další cestě dodat na náměstí do Bystřice veliteli těžké kolony.

7. Cirkulaci v Olešnici řídí plukovní automobilní důstojník, průjezd lehkých kolon Bystřicí velitel oddílu, který nejdříve dorazí.

Odeslání ubytovatelů zařídí velitelé lehkých kolon.

8. Spojení. Odjízdim s družinou do Olešné, kde bude SV. pluku. Oddíly, balonová a zvukoměrná rota odešlou ihned po jedné spojce na motocyklu do mého SV. v Olešnici. Po příjezdu do ubytovacích míst hlásí se velitelé oddílů, velitel balonové a zvukoměrné roty v mém novém SV.

9. Výpomoc pro dopravu traktorů. Z Olešnice do Bystřice etapní prapor 63. U místního velitelství v Bystřici dostane velitel těžké kolony potřebný počet pracovních rot na další cestu.

Velitel děl. pluku 302
plukovník:

Dostane:

velitelství děl. II. armády na vědomí,
velitelství 6. pol. děl. brig. jako hlášení,
vel. I./302., vel. II./302., vel. balonové | jako rozkaz.
a vel. zvukoměrné roty

Děl. oddíl II./302.

Rozkaz k pochodu.

(Potvrzení ústních rozkazů vydaných od 20. hod. 10 min. dne 11/2.)

1. Účel pochodu. Přesun na západ do blízkosti fronty. Ubytování na konci pochodu.

2. Pochodová sestava.

a) Lehká kolona oddílu, pl. vel. odřad a zvukoměrná rota utvoří společnou kolonu pod mým velením. Tato kolona shromáždí se ihned čelem na sever od křižovatky silnic u Kčenov v tomto pořadí:

1. část: sdružené stavební odřady baterií pod velením orient. důstojníka jako technické zajištění kolony;

2. část: velitelství oddílu, družina vel. oddílu a oddílový vel. odřad;

3.—5. část: lehké kolony baterií v org. pořadí pod velením svých velitelů;

6. část: plukovní vel. odřad, zvukoměrná rota pod velením velitele zvukoměrné roty.

Rozstupy na seřadišti mezi vozidly 2 m, mezi částmi proudů 10 m.

Odjezd z parkoviště řídí automobilní důstojník oddílu.

b) Těžká kolona oddílu pod velením npor. X. (nejstarší 1. důstojník) po odjezdu lehké kolony odjede podle rozkazu plukovního automobilního důstojníka, kterému se podřizuje.

3. Pochodová osa.

a) Pro lehkou kolonu společně přes Prosetín—Lešenovice do Bystřice; odtud kolona II./302. samostatně přes Botkov do Zvole zvukoměrná rota společně s pl. vel. odřadem do Olešné.

b) Těžká kolona podle rozkazu pl. automobilního důstojníka a do Bystřice společně s těžkou kolonou I./302., odtud samostatně do Zvole. Nebude-li mít velitel těžké kolony oddílu jistotu, že do rána skrytě dosáhne konečné stanice, zůstane v Bystřici nebo v Botkově a vyžádá si další rozkaz.

4. Provedení pochodu.

a) Vyrazení lehké kolony na můj rozkaz.

Rozstupy na pochodu 40 m mezi vozidly, 100 m mezi částmi. Stavební odřad vyrazí 30 min. před ostatními odřady.

Pochod až do Bystřice v čas nutnosti s malými světly; dále bez světél.

Na východním okraji Bystřice zastávka až do odvolání.

b) Pohyb těžké kolony řídí její velitel.

5. Průzkum pochodové osy oddílu pro těžkou kolonu až do Bystřice provede pátrací hlídka 4./302. Průzkum od Bystřice do konečné stanice pátrací hlídka 5./302. Odjezd ihned. Hlídka 4./302. dle hlášení o výsledku průzkumu veliteli těžké kolony na seřadišti u Kčenova, hlídka 5./302. veliteli těžké kolony na náměstí v Bystřici.

6. Ubytování. Ubytovatelé setnin a zvukoměrné roty shromáždí se ihned na náměstí u kostela v Olešnici. Dopravní prostředky pro ubytovatele baterií dodá 6./302. Ubytovatelé pod velením velitele pátrací hlídky 6.302. odjedou ihned do ubyt. míst.

7. Spojení. Baterie odešlou po jedné spojce k veliteli oddílu na seřadiště.

Velitel oddílu II./302.
podplukovník: